
Odbor za prava žena i jednakost spolova

2016/2221(INI)

9.2.2017

MIŠLJENJE

Odbora za prava žena i jednakost spolova

upućeno Odboru za zapošljavanje i socijalna pitanja

o uvjetima rada i nesigurnosti radnih mjesta
(2016/2221(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: João Pimenta Lopes

PA_NonLeg

PE595.615v02-00

2/10

AD\1116681HR.docx

HR

PRIJEDLOZI

Odbor za prava žena i jednakost spolova poziva Odbor za zapošljavanje i socijalna pitanja da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

- uzimajući u obzir nacrt opće preporuke br. 28. iz 2010. u vezi s temeljnim obvezama država potpisnica u skladu s člankom 2. Konvencije UN-a o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena,
- uzimajući u obzir dokument Komisije pod nazivom „Strateška suradnja za jednakost spolova od 2016. do 2019.”,
- uzimajući u obzir Konvenciju Vijeća Europe iz 2011. o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (Istanbulска konvencija),
- uzimajući u obzir strategiju Vijeća Europe o jednakosti spolova za razdoblje 2014. – 2017.,
  - A. budući da je ravnopravnost muškaraca i žena temeljno pravo koje pretpostavlja jamčenje jednakih mogućnosti i jednakog postupanja u svim područjima života te da politike usmjerene na osiguravanje takve ravnopravnosti doprinose promicanju pametnog i održivog rasta;
  - B. budući da je Rezolucijom od 15. rujna 2016. o primjeni Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. uspostavljen opći okvir za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja („Direktiva o jednakosti pri zapošljavanju”);
  - C. budući da treba odlučno suzbijati sve oblike diskriminacije, uključujući diskriminaciju na temelju roda i spola;
  - D. budući da se „spol” definira biološkim razlikama između muškaraca i žena, dok se „rod” odnosi na društveno određene identitete, uloge i atributе za žene i muškarce te na društveno i kulturno značenje koje društvo pripisuje tim biološkim razlikama te budući da je rod ono što prouzročuje hijerarhijske odnose između muškaraca i žena te raspodjelu i dodjeljivanje moći i prava kojima se daje prednost muškarcima, a žene dovodi u nepovoljan položaj;
  - E. budući da je smanjenje razlike u plaćama, primanjima i mirovinama između spolova, a time i borba protiv siromaštva žena, jedno od prioritetnih područja koje je Komisija utvrdila u svojem dokumentu naslovlenom „Strateška suradnja za jednakost spolova od 2016. do 2019.”
  - F. budući da je žalosno da žene posebice trpe diskriminaciju u vezi s pristupom tržištu rada, da rade za znatno niže plaće i da čine većinu radne snage u radnim odnosima na nepuno radno vrijeme, u koje često ulaze nedobrovoljno; budući da su suočene s velikim razlikama u mirovinama, nesigurnijim i neizvjesnjijim radnim odnosima te da im prijeti veći rizik od siromaštva nego muškarcima, pri čemu su najviše pogodjene samohrane majke, starije žene koje žive same i žene s invaliditetom; budući da se obitelji s troje ili više djece također suočavaju s većim rizikom od siromaštva; budući da majčinstvo

predstavlja neprihvatljiv oblik diskriminacije žena u pogledu pristupa tržištu rada i zadržavanja u njemu;

- G. budući da je 2014. stopa zaposlenosti u EU-u za osobe u dobi od 15 do 64 godine iznosila 59,6 % za žene i 70,1 % za muškarce; budući da je razlika u zaposlenosti među rodovima manja kada je riječ o višim razinama stručnih kvalifikacija; budući da se u izvješću Eurofounda o razlici u zaposlenosti muškaraca i žena ekonomski troškovi te razlike procjenjuju na visokih 370 milijardi EUR ili 2,8 % BDP-a za EU-28; budući da je stopa zapošljavanja žena samo malo porasla od 2008., pri čemu je konvergencija u zapošljavanju potaknuta opadanjem stope zapošljavanja muškaraca¹;
- H. budući da je „stakleni strop” i dalje prisutan za žene na tržištu rada, što se djelomično može pripisati činjenici da se žene promatra s obzirom na njihova reproduktivna obilježja, što znači da su prilike žena za razvoj karijere otežane samom mogućnošću trudnoće kasnije tijekom radnog vijeka;
- I. budući da je gospodarska kriza utjecala na cijelu Europsku uniju, pri čemu su ruralna područja osobito iskusila razorne razine nezaposlenosti, siromaštva i depopulacije, što posebice utječe na žene;
- J. budući da su neudane žene s uzdržavanom djecom vrlo često prisiljene prihvatiti netipične i nesigurne poslove kako bi uskladile privatni i profesionalni život;
- K. budući da su stope nezaposlenosti naglo porasle u razdoblju 2008. – 2014. zbog duboke gospodarske krize koja je teško pogodila EU, a stopa nezaposlenosti žena u 2014. (10,4 %) i dalje je bila viša nego stopa nezaposlenosti muškaraca (10,2 %);
- L. budući da je 2015. 33 % žena radilo na nepuno radno vrijeme, u usporedbi s 10 % muškaraca u istoj situaciji², a znatan udio tako zaposlenih žena nije dobrovoljno pristao raditi na nepuno radno vrijeme;
- M. budući da je prosječna satnica žena u 2014. bila za 16,1 % manja od ekvivalentne satnice za muškarce; budući da je ekomska situacija žena u kućanstvu također obilježena izraženim nejednakostima te u kućanstvima koja se sastoje od jedne ženske osobe 40 % ima prihode u najnižem kvintilu, u usporedbi s 18 % muškaraca, a u kućanstvima koja se sastoje od ženske osobe koja radi na puno radno vrijeme i muške osobe koja radi na nepuno radno vrijeme 30 % žena ima prihode u najnižem kvintilu, u usporedbi s 6 % muškaraca u sličnoj situaciji;
- N. budući da je prema podatcima vidljivo da su glavni razlozi odlaska žena s tržišta rada potreba da se brinu o djeci i starijim osobama (27 %), vlastita bolest ili nesposobnost (23 %) te druge osobne ili obiteljske odgovornosti (18 %);
- O. budući da je postotak osoba u takozvanoj skupini NEET (mladi koji nisu zaposleni, ne obrazuju se i ne osposobljavaju) u dobi od 15 do 29 godina u razdoblju 2008. – 2014. porastao, pri čemu su žene bile najzastupljenija skupina (17,1 % u 2014.), te budući da je

¹ Podatci iz izvješća Eurofounda naslovленог „Razlika u zaposlenosti muškaraca i žena: izazovi i rješenja” (2016.)

² Podatci iz izvješća Eurofounda „Šesto Europsko istraživanje o radnim uvjetima”.

34 % tih žena u toj situaciji zbog obiteljskih odgovornosti, a 16,5 % je dugotrajno nezaposleno;

- P. budući da je taj radni i društveni kontekst uzrok razlike u mirovinama, koja prosječno iznosi 40 %;
- Q. budući da su žene osobito zahvaćene nesigurnim radnim odnosima i raznim oblicima „netičnih poslova” te se sve više moraju suočavati s pojmom „individualizacije radnika i karijere”, pristupom kojim se potiče sveobuhvatnija kampanja protiv kolektivnog pregovaranja;
- R. budući da je ključno osigurati da žene imaju pravo na radna mjesta s pravima i pravo na majčinstvo, a da ih se pritom za to ne kažnjava s obzirom na to da su žene i dalje najviše pogodjene diskriminacijom i najviše osjećaju njezine posljedice; budući da primjeri te diskriminacije obuhvaćaju pritisak poslodavaca na žene koje dolaze na razgovore za posao, tijekom kojih im se postavlja pitanje o tome imaju li djecu i koja je dob djece kako bi se utjecalo na odluke žena i odabrale radnice bez djece koji su „dostupnije”, uz sve veće ekonomski pritiske i pritiske povezane s radnim mjestom kako zaposlenice ne bi iskoristile pravo na rodiljni dopust;
- S. budući da mnogi radnici koji su zaposleni na nesigurnim radnim mjestima ili su nezaposleni nemaju pravo na roditeljski dopust;
- T. budući da je žalosno da su makroekonomske politike i politike štednje EU-a dovele do povećanja siromaštva i nejednakosti, što osobito pogoda žene u državama članicama južne Europe, kao što su Grčka, Italija, Španjolska i Portugal; budući da to ima nepovoljne posljedice za uvjete u kojima žive njihove obitelji, a osobito njihova djeca;
- U. budući da su makroekonomske politike i politike štednje EU-a naštetile i fleksibilnim radnim politikama i sigurnosti radnih mjesta, da su teško pogodile radna mjesta u socijalnom i javnom sektoru i usluge skrbi o djeci i starijim osobama te da su snažno utjecale na zaposlenost žena; budući da su žene, osobito samohrane majke, migrantice te žene mlađe i starije dobi, najviše pogodjene siromaštvo i socijalnom isključenošću, što je situacija koju te iste politike pogoršavaju;
- V. budući da je razina siromaštva i socijalne isključenosti u EU-28 i dalje ekstremno visoka i da je u 2015. time bilo pogodeno više od 118,6 milijuna ljudi (23,7 % stanovništva), a posebno žene, kojih je u toj situaciji bilo više od 62,4 milijuna (24,4 %);
- W. budući da nesigurna radna mjesta doprinose lošem mentalnom i tjelesnom zdravlju žena, zbog čega su podložne stresu, tjeskobi i depresiji pet puta više u usporedbi sa suradnicima, muškim i ženskim, koji su zaposleni preko ugovora o radu na neodređeno vrijeme;
- X. budući da žene prečesto trpe različite oblike rodne diskriminacije na radnom mjestu, među ostalim zapošljavanje na nižim razinama te zaobilaznje u redu za promaknuće, uz verbalno, psihičko i fizičko uznemiravanje i zlostavljanje (seksualno i drugo);
- Y. budući da se protiv društvenih nejednakosti i nejednakosti između muškaraca i žena može boriti samo politikama kojima se jamči bolja raspodjela bogatstva temeljena na mjerama za osiguravanje dostojanstvenih uvjeta rada, povećanju realnih plaća, promicanju

regulacije rada i radnog vremena i zaštite radnika, ponajprije kolektivnim pregovaranjem i propisivanjem radnog vremena, i jamčenjem univerzalnog i besplatnog pristupa kvalitetnim javnim uslugama zdravstvene skrbi i obrazovanja;

Z. budući da je važno uspostaviti skup mjera za uklanjanje postojećih prepreka i zajamčiti istinski jednake mogućnosti za žene i muškarce u smislu pristupa tržištu rada i dostojanstvenim poslovima te pri izvršavanju tih poslova;

AA. budući da je važno uhvatiti se u koštač s problemom neprijavljenog rada i neplaćenog prekovremenog rada kojim se povećava siromaštvo i socijalna isključenost te mu stati na kraj; budući da su radnice u kućanstvu općenito, a posebice migrantice i fiktivno samozaposlene radnice, posebno ugrožene i suočene s osobito nesigurnim uvjetima rada;

1. zabrinut je zbog katastrofalnog dugoročnog učinka mjera štednje na ekonomsko osnaživanje žena i rodnu ravnopravnost, uz sve veću stopu nezaposlenosti te smanjenja proračuna za javne usluge i naknade, zbog čega dolazi do krize u pogledu skrbi; ističe da zbog rezova u uslugama skrbi, smanjenja naknada za djecu, osobe s invaliditetom i njegovatelje te smanjenja poreznih kredita, smanjenja trajanja dopusta propisanog zakonom, uključujući roditeljski dopust i dopust za očeve, usluge skrbi ponajprije besplatno obavljaju žene, zbog čega se ne mogu posvetiti traženju zaposlenja gdje bi bile socijalno zaštićene ili mogu biti zaposlene samo na nepuno radno vrijeme;
2. napominje da borba protiv siromaštva i nejednakosti između muškaraca i žena nužno podrazumijeva pravedniju raspodjelu bogatstva i bolje radno zakonodavstvo, ponajprije preko kolektivnog pregovaranja, viših plaća i primjene načela „jednaka plaća za jednak rad i rad jednak vrijednosti”, kao s pomoću socijalne zaštite; smatra da je potrebno hitno izraditi definiciju rada jednakog vrijednosti na razini EU-a, uzimajući u obzir sudsku praksu Suda EU-a, kako bi se zajamčilo da se pritom uzimaju u obzir čimbenici kao što su uvjeti rada, odgovornost radnika te fizički ili mentalni zahtjevi dotičnog posla; smatra da je potrebno hitno razmotriti pitanje jednakog plaće za „rad jednak vrijednosti”; poziva Komisiju na promicanje rodne ravnopravnosti na radnom mjestu, među ostalim preko kampanje za podizanje razine osviještenosti o razlici u plaćama muškaraca i žena, Europskog dana jednakih plaća i razmjene dobrih praksi;
3. poziva Komisiju i države članice na nadzor, zaštitu i rješavanje problema zlostavljanja na radnom mjestu, uključujući uznemiravanje trudnih zaposlenica ili bilo kakvo dovođenje u nepovoljan položaj nakon povratka s roditeljnog dopusta; poziva Komisiju i države članice da dostave raščlanjene podatke o razlikama u plaćama i mirovinama s obzirom na rod, roditeljski ili majčinski status;
4. smatra da je u cilju borbe protiv siromaštva i nedostatka jednakosti potrebno poduzeti snažne mjere protiv diskriminacije i uznemiravanja na tržištu rada zajedno s ravnopravnjom politikom raspodjele; smatra da je za seksualno uznemiravanje potrebno uvesti nultu stopu tolerancije kao kodeks ponašanja na europskom tržištu rada;
5. poziva države članice da poduzmu mjere kojima bi se ukinula razlika u plaćama i mirovinama između žena i muškaraca i stalo na kraj svim oblicima zakonodavstva i politika kojima se opravdava nesigurno zaposlenje; poziva države članice da provedu zakonodavstvo o radu kojim se promiče regulacija rada, kolektivno pregovaranje, socijalna zaštita i veće plaće, kao i da ulažu u otvaranje trajnih radnih mesta i u

cjeloživotno učenje i stručno usavršavanje kao sredstvo za prevladavanje rodnih nejednakosti; jednako tako poziva države članice da daju prednost izradi aktivnih politika i pozitivnom djelovanju za jačanje sudjelovanja žena na tržištu rada te njihove ekonomske neovisnosti i za ukidanje razlika između muškaraca i žena u pogledu plaća, razina na koje se zapošljavaju, promaknuća, zarade i mirovina;

6. poziva države članice da razviju i ojačaju nacionalna tijela za inspekciju rada tako što će im pružiti potrebne uvjete te financijske i ljudske resurse kako bi im se omogućila stvarna prisutnost na terenu i time im se omogućila borba protiv nesigurnosti radnih mjesta, nereguliranog rada te diskriminacije u pogledu rada i plaće, posebice sa stajališta rodne ravnopravnosti;
7. smatra da ni u kojim okolnostima povećana potražnja za fleksibilnošću na tržištu rada ne bi smjela dovesti do toga da žene i dalje budu više zastupljene u netipičnim i nesigurnim radnim odnosima;
8. napominje da su mjere za povećanje transparentnosti plaća ključne za ukidanje rodne razlike u plaćama; poziva države članice da provedu preporuku Komisije o transparentnosti plaća;
9. poziva države članice da uvedu zakonodavstvo kojim bi se zaštitila ili povećala prava majki i očeva te roditeljska prava te traži da se takva zaštita također odrazi u radnom zakonodavstvu; potiče Komisiju da, poštujući stajalište Parlamenta, revidira postojeću direktivu o rodiljnom dopustu vodeći se visokim standardima, uključujući moguće donošenje mjera kojima bi se zajamčilo dodjeljivanje naknada za roditeljski dopust koje bi se uvijek računale na temelju iznosa od 100 % referentne plaće kako bi se omogućilo da su žene plaćene i obuhvaćene socijalnom zaštitom tijekom rodiljnog dopusta i kako bi se osigurala socijalna i ekonomska dobrobit obitelji te potaknuto očeve da se koriste roditeljskim dopustom; ističe da rodiljni dopust treba biti popraćen djelotvornim mjerama za zaštitu prava trudnica, majki koje su tek rodile i dojilja te samohranih majki, u kojima će se odraziti preporuke Međunarodne organizacije rada i Svjetske zdravstvene organizacije; ističe da bi sveobuhvatni zakonodavni prijedlog trebao kao pravnu osnovu imati jednakost između muškaraca i žena, čime bi se osiguralo načelo jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama na radnom mjestu;
10. poziva države članice i Komisiju da izmijene porezni sustav i sustav naknada kojima se pružaju financijski poticaji u slučaju da se bračni drug koji manje zarađuje povuče s tržišta rada ili da radi na nepuno radno vrijeme jer bi to moglo biti u suprotnosti s većim korištenjem roditeljskog dopusta očeva i imati negativne posljedice za žene, kao što je povećanje razlika u plaćama, skrbi i mirovinama između muškaraca i žena;
11. potiče države članice da donesu zakonodavstvo kojim će se jamčiti uključivanje žena u sustav socijalne zaštite, čime će radnice biti zaštićene tijekom razdoblja nezaposlenosti te će im biti zajamčeno pravo na stjecanje mirovine;
12. potiče države članice da poštuju i provode zakonodavstvo o rodiljnim pravima kako žene ne bi bile u nepovoljnem položaju u pogledu mirovina zbog toga što su tijekom svojeg profesionalnog života bile majke;
13. poziva države članice da promiču javne politike za potporu obiteljima, posebice imajući u

vidu uspostavu besplatnih visokokvalitetnih javnih usluga skrbi o djeci, kao što su usluge jaslica i predškole, te da ojačaju mrežu specijaliziranih službi koje pružaju skrb starijim osobama, posebice u njihovim vlastitim domovima, kako bi se promicala zdrava ravnoteža između privatnog i profesionalnog života na dobrobit zaposlenih žena i kao način uklanjanja prepreka koje, diskriminacijom žena, objektivno pridonose povlačenju žena s tržišta rada;

14. ističe važnost odgovarajućih programa za minimalni dohodak radi očuvanja ljudskog dostojanstva i borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti te njihovu ulogu kao oblika socijalnog ulaganja koje ljudima omogućuje da sudjeluju u društvu, osposobljavaju se i/ili traže posao; poziva Komisiju i države članice da ocijene programe za minimalni dohodak u EU-u i da utvrde mogu li domaćinstva tim programima zadovoljiti svoje potrebe; poziva Komisiju i države članice da na temelju toga ocijene način i sredstva kojima će se odgovarajući minimalni dohodak pružati u svim državama članicama i da razmotre daljnje korake u podupiranju socijalne konvergencije diljem EU-a, uzimajući pritom u obzir gospodarske i socijalne okolnosti svake pojedinačne države članice i njihove nacionalne prakse i tradicije;
15. napominje da europski socijalni partneri nisu postigli dogovor u pogledu sveobuhvatnog paketa zakonodavnih i nezakonodavnih mjera povezanih s usklađivanjem poslovnog, privatnog i obiteljskog života; poziva Komisiju da što prije podnese prijedlog za takav paket kao dio programa rada Komisije za 2017. u kontekstu najavljenog europskog stupa socijalnih prava;
16. poziva države članice da izrade načrt zakonodavstva kojim bi se uvele preventivne politike, kao što su planovi o rodnoj ravnopravnosti, u svrhu borbe protiv rodne diskriminacije na radnom mjestu i stvaranja odgovarajućeg radnog okruženja za žene i muškarce;
17. poziva države članice da poduzmu korake za reguliranje neprijavljenog rada i zlouporabe ugovora o radu na određeno vrijeme kojima su žene posebice izložene, u cilju poboljšavanja položaja i zaštite najugroženijih skupina, posebice radnica u kućanstvu i fiktivno samozaposlenih radnica; potiče države članice da provedu mjere kao što je pružanje usluga savjetovanja i djelovanja u svrhu sprečavanja strukovne diskriminacije te osnivanja tijela za nadzor i reguliranje zapošljavanja kako bi se osigurala sukladnost s pravilima o zapošljavanju, plaćanjima, osposobljavanju, radnim praksama i prekidu ugovora;
18. preporučuje da države članice svim mladim ljudima osiguraju pristup besplatnom javnom obrazovanju visoke kvalitete u svakoj dobi, posebice na višim razinama obrazovanja i osposobljavanja, jer je dokazano da podizanje razine osposobljavanja pomaže pri smanjenju nejednakosti u radu između muškaraca i žena;
19. poziva države članice da osiguraju odgovarajuću naknadu i socijalnu zaštitu tijekom bilo kakva oblika dopusta povezanoga s obitelji ili skrbi, osobito kako bi se osiguralo da radnici s niskim prihodima imaju koristi od mjera u pogledu dopusta jednako kao i drugi;
20. ističe da bi migranti i izbjeglice trebali imati jednaka prava i pristup jednakim naknadama i uslugama kao i drugi radnici preko univerzalnog modela koji nije povezan s doprinosima za osiguranje i radnim iskustvom;

21. poziva Komisiju da izradi priručnik koji bi sadržavao prakse koje su se pokazale uspješnima u državama članicama u cilju njihova širenja i promicanja radi sprečavanja rodne diskriminacije na radnom mjestu, a posebice radi zaštite prava žena;
22. poziva države članice i socijalne partnere da promiču dostojanstvene uvjete rada i kvalitetna radna mjesta za njegovatelje, među ostalim uvođenjem dostojanstvenih plaća, priznavanjem statusa njegovatelja i razvojem kvalitetnog strukovnog osposobljavanja za njegovatelje;
23. traži od Komisije da zajamči da se radnici na nepuno radno vrijeme, radnici koji rade povremeno i radnici s prekidima u radnom odnosu ili s poslovima s manjim brojem radnih sati stvarno izjednače s radnicima na puno radno vrijeme u svojim pravima na pristup pristojnom mirovinskom programu bez bilo kakva oblika diskriminacije;
24. naglašava da su radnice koje imaju teškoća s mentalnim zdravljem izložene vrlo visokom riziku u pogledu svih elemenata nesigurnog rada: ističe da su te radnice prekomjerno zastupljene u vremenski ograničenim ugovorima, siromaštvu unatoč zaposlenju, radu na nepuno radno vrijeme, prekidima karijera i drugim nesigurnim ugovornim odnosima; poziva Komisiju i države članice da osiguraju dovoljno snažno i učinkovito europsko zakonodavstvo o zdravlju i sigurnosti kako bi se te nezaštićene radnice bolje zaštiti; naglašava da svi oblici uznemiravanja na radnom mjestu snažno utječu na kvalitetu života i rada, zdravlje i dobrobit.

REZULTAT KONAČNOG GLASOVANJA U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	6.2.2017
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0:
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Beatriz Becerra Basterrechea, Vilija Blinkevičiūtė, Viorica Dăncilă, Iratxe García Pérez, Arne Gericke, Anna Hedh, Mary Honeyball, Agnieszka Kozłowska-Rajewicz, Florent Marcellesi, Maria Noichl, Pina Picierro, João Pimenta Lopes, Terry Reintke, Michaela Šojdrová, Ángela Vallina, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Jadwiga Wiśniewska, Anna Záborská
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Inés Ayala Sender, Evelyn Regner, Mylène Troszczynski
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 200. st. 2.	Francisco Assis, Claudia Schmidt